

SEBEPLER TÜKENİNCE BAŞLAYAN GÜVEN :

TEVEKKÜL

YAZAR: ALİ AYKAÇ

وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا
وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ

Kim Allah'a karşı gelmekten sakınırsa, Allah ona bir çıkış yolu açar ve onu hiç ummadığı yerden rızıklandırır.

Talâk, 65/2-3.

İletişim: **0541 934 3778** Daha fazlası için: **www.aliaykac.com**

Bu içerik, yazarının izni olmadan kısmen veya tamamen kopyalanamaz ve dağıtılamaz. İlgili yasağa aykırı hareket eden kişiler hakkında, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na göre telif hakları kapsamında yasal işlem başlatılacaktır.

بِسْمِ اللّٰهِ، اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى رَسُوْلِ اللّٰهِ

Hamd, bizleri yokluktan varlığa çıkaran, hayatımıza anlam kazandıran, her hâlimizde kendisine yönelmeyi öğreten **Yüce Rabbimize** mahsustur. **Salât ve selâm**, tevekkülü hayatının her anında yaşayan, sebeplere sarılırken kalbi yalnızca Allah'a bağlayan **Peygamber Efendimiz ﷺ**'e onun aline, ashabına ve izinden yürüyen bütün müminlerin üzerine olsun.

Pek Aziz ve Muhterem Müslümanlar,

İnsan hayatı, dışarıdan bakıldığında sebeplerle örülmüş bir yolculuk gibidir. Sabah evden çıkarken, bir hedef belirlerken, bir yuva kurarken ya da yeni bir işe adım atarken attığımız her adım, **belli planlara ve imkânlara dayanmaktadır**. Fakat hayatın bazı anları vardır ki; bütün hesaplar bozulur, bütün sebepler susar, insanın güvendiği dayanaklar birer birer çözülür. İşte o an insan, hakikatin en yalın hâliyle yüzleşir: **Kendisini gerçekten koruyacak, yol gösterecek ve ayakta tutacak olan yalnızca Allah'tır**.

Bunun şuuru içerisinde olan bir kul, kalbini O'na yöneltir, O'na sığınır ve O'nu kendisine vekil tayin eder. Çünkü bilir ki; **kul samimiyetle Allah'a yöneldiğinde, Allah onu asla sahipsiz bırakmaz**. O'nun rahmeti, **kendisine yöneleni geri çevirecek kadar dar değildir**. Elbette bir çıkış yolu açacaktır. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle buyrulur:

وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا
وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ

“Kim Allah’a karşı gelmekten sakınırsa, Allah ona bir çıkış yolu açar ve onu hiç ummadığı yerden rızıklandırır.”¹

Ancak unutulmamalıdır ki, Allah’ın açtığı yol her zaman nefsimizin arzu ettiği yol olmayabilir. Bazen insanın hoşuna gitmeyen bir kapı, aslında onun kurtuluşu olur. İşte bu noktada kuldan beklenen; **itiraz değil itaat, tereddüt değil teslimiyet, acelecilik değil sabırdır.**

Çünkü tevekkül; sadece sonucu Allah’a bırakmak değil, Allah’ın takdirine güvenmek, O’nun seçtiğine razı olmak ve her hâlükârda O’na dayanabilmektir. Kul elinden geleni yapar, gayretini ortaya koyar; fakat kalbini neticeye değil, Rabbine bağlar. Zira mümin için en büyük güven şudur: **Vekili Allah olanın, yolu asla karanlıkta kalmaz.**

Tevekkül, sadece zor zamanlarda hatırlanması gereken bir hal değil; hayatın her anına sirayet etmesi gereken kulluk bilinci olması gerekir. Çünkü **insan, sebepler dünyasında yaşar; fakat kalbi sebeplere değil, o sebepleri yaratan Allah’a bağlandığında hakiki dengeyi bulur.** Bu dengeyi kaybeden insan ya kendi gücüne aşırı güvenerek kibirlenir ya da her şeyi akışına bırakarak sorumluluklarını ihmal eder.

¹ Talâk, 65/2-3.

Oysa tevekkül, bu değildir. Tevekkül kalbi Allah'a bağlayarak oluşan sebeplere sarılma şuurudur. Nitekim Yüce Rabbimiz şöyle buyurur:

فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ

“Bir kere karar verdiğin zaman da artık Allah'a tevekkül et. Şüphesiz Allah, tevekkül edenleri sever.”²

Bu ayet, tevekkülün pasif bir bekleyiş olmadığını açıkça ortaya koyar. **Önce gayret; ardından tevekkül...** Yani kul üzerine düşeni yapacak, iradesini ortaya koyacak; sonra sonucu Allah'a bırakacaktır. **Gayret ile teslimiyetin buluştuğu yer, işte tam burasıdır.**

Tevekkülün doğru anlaşılması için şu hakikat daima hatırdta tutulmalıdır: **Sebepler birer araçtır; neticeyi yaratan ise Allah'tır.** İnsan bazen bütün şartları yerine getirir, fakat istediği sonuca ulaşamaz. Bazen de hiç ummadığı bir kapı açılır. Bu durum, **insanın kudretinin sınırlı, Allah'ın takdirinin ise mutlak olduğunu gösterir.** Bu yüzden mümin, sebeplere sarılır; fakat kalbini onlara bağlamaz. Kur'ân-ı Kerîm bu hakikati şöyle ifade eder:

وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ

“Kim Allah'a tevekkül ederse, O ona yeter.”³

² Âl-i İmrân, 3/159.

³ Talâk, 65/3.

Bu ayet, tevekkülün insana kazandırdığı en büyük huzuru dile getirir. Çünkü **insan, kendi gücüne yaslandığında sınırlı bir kudrete dayanır; fakat Allah’a tevekkül ettiğinde sonsuz bir kudrete sığınmış olur.** Bu da onun kalbine güven, hayatına sükûnet kazandırır.

Ancak burada son derece hassas bir denge söz konusudur: Tevekkül, asla tembelliğin arkasına sığınılan bir mazeret değildir. Aksine tevekkül, **insanı rehavete değil, daha bilinçli bir gayrete sevk eden bir şuurdur.** Çünkü Allah’a güvenen bir kul, kendisine bahşedilen aklı, imkânı ve fırsatları âtil bırakmanın bir eksiklik değil, bir sorumluluk ihmali olduğunu bilir. Bu sebeple İslam, çalışmayı, üretmeyi ve çabayı tevekkülün dışında değil, bizzat onun içinde değerlendirir. Yani **tevekkül, gayreti terk etmek değil; gayreti anlamlandırmak, sonucu ise hikmet sahibi olan Allah’a teslim edebilmektir.**

Nitekim Peygamber Efendimiz ﷺ tevekkülün nasıl anlaşılması gerektiğini şu veciz ifadeyle ortaya koymuştur: ***“Deveni bağla, sonra tevekkül et.”***⁴

Bu hadis, **tevekkülün özünü özetler mahiyettedir.** Yani tedbiri terk ederek “Allah’a güvendim” demek, gerçek tevekkül değildir. Önce gerekli önlem alınacak, sonra kalp Allah’a teslim edilecektir. İşte bu anlayış, mümini hem dünyada güçlü kılar hem de ahirette sorumluluktan kurtarır.

⁴ Tirmizî, *Sıfatü'l-Kiyâme*, 60. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: اعْتَمِلْهَا وَتَوَكَّلْ.

Tevekkül aynı zamanda insanın sonuçlara bakışını da değiştirir. Mümin, her zaman istediği sonuca ulaşamayabilir; fakat bilir ki Allah'ın takdiri, kendi arzusundan daha hayırlıdır. Bu yüzden tevekkül, sadece “istediğim oldu” anlarında değil, “istemediğim oldu” anlarında da Allah'a güvenebilme olgunluğudur. Peygamber Efendimiz ﷺ bu hakikati şöyle ifade eder: ***“Bil ki, sana isabet etmeyen şey sana asla isabet edecek değildir; sana isabet eden şey de asla seni teğet geçecek değildir.”***⁵

Bu hadis-i şerif, müminin kalbine yerleşmesi gereken en temel hakikatlerden birini öğretmektedir: **Hayatta yaşanan hiçbir şey tesadüf değildir; her şey ilâhî bir takdirin parçasıdır.** Kulun kaçırdığı bir fırsat aslında onun hakkında hayırlı olmadığı için nasip olmamış, başına gelen bir hadise ise bütün kaçırlara rağmen ona ulaşacak şekilde yazılmıştır. Müslüman bir kuldaki bu idrak ve anlayış insanı yaptıklarının ya da yaşadıklarının ardındaki keşkelerin yıpratıcı ve hüzünlü girdabından kurtarır. Artık mümin bilir ki; kendisine isabet eden de kendisinden uzak kalan da Allah'ın ilmi ve hikmeti dâhilindedir. İşte bu teslimiyet, kalpte derin bir sükûnet oluşturur ve insanı her durumda Rabbine yönelmeye hazır hâle getirir. Çünkü bu bilinçle yaşayan bir kul, hayatın en zor anlarında bile nereye yöneleceğini, hangi kapıya dayanacağını çok iyi bilir.

⁵ Tirmizî, *Sıfatü'l-Kiyâme*, 59. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: وَأَعْلَمُ أَنَّ مَا أَخْطَأَكَ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبِكَ، وَمَا أَصَابَكَ لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِئَكَ

İnsan öyle anlarla karşılaşır ki; kurduğu bütün planlar bozulur, güvendiği sebepler bir bir elinden kayar ve artık hiçbir kapı açık görünmez. İşte o an, kulun kalbi hakikate uyanır: **Dayanılacak tek kapı Allah'ın kapısıdır.**

Bu idrakle insan, kalbini bütünüyle O'na yöneltir, O'na sığınır ve O'nu kendisine vekil kılar. Artık bilir ki; **Allah'a bırakılan hiçbir iş sahipsiz kalmaz.** Zira Yüce Rabbimizin rahmeti, kendisine yöneleni geri çevirecek kadar dar değildir. Elbette bir yol açar, bir kapı aralar, bir çıkış ihsan eder. Fakat bu çıkış, her zaman insanın arzu ettiği şekilde olmayabilir. Bazen nefsin hoşlanmadığı bir yol gibi görünse de hakikatte kurtuluşun ta kendisi olur.

İşte burada kuldun beklenen; itiraz etmek değil, teslim olmaktır. Acele etmek değil, sabretmektir. Kendi istediğinde ısrar etmek değil, Allah'ın takdirine güvenmektir. Çünkü tevekkül; sadece Allah'a işi havale etmek değil, O'nun hükmüne razı olmak, O'nun seçtiğine güvenmek ve her hâlükârda O'na dayanabilmektir. Zira mümin bilir ki: **Vekili Allah olanın yolu kapanmaz, kapansa bile yeniden açılır; kaybolsa bile mutlaka bir istikamet bulur.**

Allah'ım! Bizleri, sebeplerin ardında Senin kudretini görebilen, her hâlükârda Sana güvenip dayanan gerçek mütevekkil kullarından eyle! **Ya Rabbi!** Bizlere, üzerimize düşeni hakkıyla yerine getirmeyi, ardından kalbimizi yalnızca Sana bağlayabilmeyi lütfeyle. **Allah'ım!** Zorluklar karşısında yılmayan, imtihanlar karşısında sarsılmayan, kapıların kapandığını sandığı anlarda dahi Senin rahmetinden ümidini kesmeyen kullarından eyle bizleri.

وَأَخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، الفاتحه